

На основу члана 4. тачка 3) и члана 14. став 1. тачка 11) Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 – одлука УС и 44/2018) и члана 28. став 7. Закона о банкама („Службени гласник РС“, бр. 107/2005, 91/2010 и 14/2015), Извршни одбор Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У
О ПРИВРЕМЕНИМ МЕРАМА ЗА БАНКЕ У ЦИЉУ АДЕКВАТНОГ
УПРАВЉАЊА КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ У УСЛОВИМА ПАНДЕМИЈЕ
COVID-19

1. Овом одлуком прописују се мере и активности које је банка дужна да примењује у циљу адекватног управљања кредитним ризиком у условима пандемије COVID-19, омогућавањем олакшица у отплати обавеза дужницима.

2. Банка је дужна да дужнику (физичком лицу, пољопривреднику, предузетнику и привредном друштву), на његов захтев, одобри олакшицу у отплати обавеза у складу са овом одлуком (у даљем тексту: олакшица), ако су испуњени сви следећи услови:

– дужник није у могућности да измирује обавезе према банци, односно може имати потешкоће у измиривању тих обавеза услед пандемије COVID-19;

– дужник на дан 29. фебруара 2020. године, као ни у периоду од 12 месеци пре тог дана, није био у статусу неизмирења обавеза у тој банци, у смислу одлуке којом се уређује адекватност капитала банке;

– на дан 29. фебруара 2020. године, као ни у периоду од 12 месеци пре тог дана, ни једно потраживање од тог дужника по основу обавеза из става 2. ове тачке није било класификовано као проблематичан кредит у тој банци.

Под обавезама из става 1. ове тачке подразумевају се обавезе дужника по основу кредита и других кредитних производа (кредитних картица и дозвољеног прекорачења по текућем рачуну).

На обавезе дужника по основу кредита одобрених у оквиру гарантне шеме Републике Србије или с гаранцијом међународних финансијских институција, као и по основу субвенционисаних кредита, олакшице из ове одлуке могу се применити само уз претходну сагласност давалаца гаранције, односно субвенције.

Обавезе из става 1. ове тачке не односе се на накнаде за услуге банке, као што су услуге платног промета (нпр. провизија за извршење трансакција, накнада за одржавање рачуна), инвестиционе услуге, брокерско-дилерски послови, услуге у вези са сефовима и сл.

У смислу става 1. алинеја прва ове тачке, сматра се да дужник који је физичко лице није у могућности да измирује обавезе према банци, односно да може имати потешкоће у измиривању тих обавеза, ако је испуњен један од следећих услова:

- дужник је на дан ступања на снагу ове одлуке у доцњи дужој од 30 дана у материјално значајном износу по основу било које обавезе према банци проистекле из производа на које се ова одлука примењује;
- дужник на дан подношења захтева из тачке 4. ове одлуке има статус незапосленог лица;
- дужник је у последња три месеца остварио просечни нето месечни приход по основу зараде или пензије који је испод просечне зараде у Републици Србији према последњим подацима надлежног органа;
- степен кредитне задужености дужника у смислу одлуке којом се уређује класификација билансне активе и ванбилансних ставки банке прелази 40%, а дужник је у последња три месеца остварио просечни нето месечни приход мањи за 10% или више у односу на приход пре 15. марта 2020. године, при чему просечни нето месечни приход тог дужника у последња три месеца не прелази 120.000 динара;
- банка је на основу образложеног захтева дужника, у складу са својим унутрашњим актима, оценила да услед пандемије COVID-19 постоје друге чињенице и околности које су утицале на погоршање финансијског положаја дужника и тиме на могућност тог дужника да уредно измирује своје обавезе према банци.

У смислу става 1. алинеја прва ове тачке, сматра се да дужник који је пољопривредник, предузетник или привредно друштво није у могућности да измирује обавезе према банци, односно да може имати потешкоће у измиривању тих обавеза, ако је испуњен један од следећих услова:

- дужник је на дан ступања на снагу ове одлуке у доцњи дужој од 30 дана у материјално значајном износу по основу било које обавезе проистекле из производа на које се ова одлука примењује;
- дужник у периоду до дана подношења захтева из тачке 4. ове одлуке, има пад пословног прихода, односно промета од најмање 15% у 2020. години у односу на исти период у 2019. години;

- дошло је до прекида пословања дужника у непрекидном трајању од најмање 30 дана услед пандемије COVID-19;
- банка је на основу образложеног захтева дужника, у складу са својим унутрашњим актима, оценила да услед пандемије COVID-19 постоје друге чињенице и околности које су утицале на погоршање финансијског положаја дужника и тиме на могућност тог дужника да уредно измирује своје обавезе према банци.

3. Олакшице су репрограм и рефинансирање кредита.

Услови отплате обавеза уговорени одобравањем олакшица (нпр. висина каматне стопе, додатна средства обезбеђења и сл.) не могу бити неповољнији за дужника у односу на првобитно, односно раније уговорене услове.

Репрограм кредита јесте промена услова кредита, на начин да се дужнику омогући грејс период у отплати свих његових обавеза према банци по том кредиту у трајању од шест месеци, у току којег банка не наплаћује потраживања по основу главнице, при чему у том периоду обрачунава уговорену камату, а рок отплате тог кредита се продужава на начин да износ анuitета (месечне обавезе дужника) по истеку грејс периода, а до краја новог рока отплате кредита не буде већи у односу на тај износ у периоду пре примене олакшица.

Рефинансирање кредита јесте одобравање новог кредита дужнику ради измирења свих обавеза које тај дужник има према банци по основу постојећег/постојећих кредита, на начин да се дужнику омогући грејс период у трајању од шест месеци, у току којег банка не наплаћује обавезе по основу главнице, при чему у том периоду обрачунава уговорену камату, а да нови уговорени рок отплате кредита буде дефинисан на начин да износ анuitета, односно месечне обавезе дужника по истеку грејс периода, а до краја новог рока отплате кредита не буде већи у односу на тај износ у периоду пре примене олакшица.

Други кредитни производи – кредитна картица и дозвољено прекорачење рачуна, могу бити обухваћени олакшицама у складу са овом одлуком, на начин да се одобри кредит за рефинансирање обавеза по основу тих производа уз грејс период од шест месеци, и уговорену месечну отплату, при чему се период отплате продужава на начин да месечне обавезе не буду веће у односу на месечне обавезе које би дужник плаћао по том производу.

Кредитни производи са уговореним специфичним начином измирења обавеза (нпр. *balloon repayment*, *bullet repayment*, револвинг)

могу бити обухваћени олакшицама у складу са овом одлуком на начин да им се одобри грејс период, при чему се период отплате продужава најмање за трајање грејс периода.

Ако је дужнику одобрена олакшица у складу са овом одлуком, сматра се да је доцња у измиривању обавеза тог дужника према банци по основу кредита односно другог кредитног производа који се репрограмира, односно рефинансира престала да тече даном подношења захтева из тачке 4. ове одлуке, а доцња дужника према банци утврђује се према новом уговореном плану отплате.

Олакшице из ове тачке могу бити уговорене тако да се камата обрачуната за време трајања грејс периода наплаћује у току трајања тог периода или након престанка тог периода, у зависности од тога за који се модел олакшице дужник определи у захтеву из тачке 4. ове одлуке.

Ако је уговорено да се камата обрачуната за време трајања грејс периода наплаћује након престанка тог периода, у складу са ставом 8. ове тачке, камата може да се припише дугу, а распоређује се равномерно на рок отплате из ст. 3. до 6. ове тачке, при чему је банка дужна да с тим упозна дужника пре закључења уговора, односно почетка примене грејс периода.

На обавезе дужника по основу камате обрачунате за време трајања застоја у отплати обавеза (мораторијума) у смислу прописа о привременим мерама за банке у циљу очувања стабилности финансијског система, олакшица се примењује на начин да се та камата наплаћује након престанка грејс периода, наставља да се равномерно распоређује на период отплате кредита и не приписује се остатку дуга.

4. Банка је дужна да, у року од пет радних дана од дана ступања на снагу ове одлуке, на почетној страни своје интернет презентације и у својим пословним просторијама објави обавештење о томе да дужници који услед пандемије COVID-19 нису у могућности да измирују обавезе према банци, односно који имају потешкоће у измиривању тих обавеза, могу поднети банци захтев за одобравање олакшица у складу са овом одлуком.

Банка је дужна да свим својим дужницима који су на дан 30. новембра 2020. године у доцњи дужој од 30 дана по основу било које обавезе проистекле из производа на који се ова одлука примењује достави и индивидуално обавештење из става 1. ове тачке, ако су испуњени услови из тачке 2. став 1. алинеје друга и трећа ове одлуке.

Банка обавештење из става 2. ове тачке доставља до 31. децембра 2020. године.

Обавештење из ст. 1. и 2. ове тачке садржи јасне, прецизне и потпуне информације које се односе на:

- могућност подношења захтева за одобравање олакшица (у даљем тексту: захтев) уз навођење услова за њихово одобравање;
- врсте олакшица у отплати обавеза на које се захтев може односити, уз истакнуту напомену да дужник има могућност избора између понуђених модела олакшица (на начин да изабере да ли ће камату обрачунату за време трајања грејс периода плаћати у току трајања тог периода или по његовом престанку);
- могућност дужника да олакшице користи за један или више кредитних производа;
- начин подношења захтева;
- репрезентативни пример износа обавеза по основу конкретног кредитног производа пре и након примене олакшица, а који садржи све елементе на основу којих се могу утврдити услови под којима се олакшице примењују и могуће начине отплате обавеза које се обрачунавају у грејс периоду (у току грејс периода или по престанку тог периода).

Дужник може поднети банци захтев у пословним просторијама банке, електронским путем или поштом, најкасније 30. априла 2021. године.

Банка је дужна да о захтеву дужника одлучи и о тој одлуци обавести дужника у року од 30 дана од дана пријема захтева.

5. Банка је дужна да унутрашњим актима уреди:

- начин на који утврђује испуњеност услова из тачке 2. став 5. алинеја пета, односно из тачке 2. став 6. алинеја четврта ове одлуке;
- овлашћења и одговорности органа и запослених банке у процесу спровођења мера и активности из ове одлуке;
- систем праћења и извештавања о мерама и активностима из ове одлуке и резултатима њихове примене;
- поступак комуникације са дужницима у смислу ове одлуке.

6. Банка доставља Народној банци Србије извештај о мерама и активностима предузетим у циљу омогућавања олакшица, као и њиховим резултатима.

Извештај из става 1. ове тачке банка доставља на обрасцу *Месечни извештај о омогућеним олакшицама у отплати обавеза*, који је као *Прилог 1* одштампан уз ову одлуку и њен је саставни део.

Извештај из става 1. ове тачке банка доставља најкасније 20. у месецу са стањем на дан последњег календарског дана претходног месеца.

Први извештај из става 1. ове тачке, банка је дужна да достави до 20. јануара 2021. године, са стањем на дан 31. децембра 2020. године.

Банка извештај из става 1. ове тачке доставља закључно са стањем на дан 30. априла 2021. године до 20. маја 2021. године.

Изузетно, извештај из става 1. ове тачке у делу који се односи на праћење третмана потраживања од дужника након истека периода примене олакшица – банка доставља закључно са стањем на дан 31. марта 2022. године, најкасније 20. априла 2022. године.

7. Банка не може наплатити накнаду за предузимање мера и активности у складу са овом одлуком, као ни трошкове које може имати у вези с тим мерама и активностима, укључујући и трошкове за обраду захтева клијента, осим трошкова неопходних за одобравање потраживања које не утврђује банка (нпр. кредитни биро или катастар непокретности).

8. Потраживања банке према дужницима којима су одобрене олакшице, а која у моменту ступања на снагу ове одлуке нису била реструктурирана, ни проблематична, нити су се сматрала проблематичним кредитом у смислу прописа Народне банке Србије, односно код којих није наступио статус неизмирења обавезе – неће се због одобравања олакшице сматрати реструктурираним, нити проблематичним потраживањима, као ни проблематичним кредитом у смислу прописа Народне банке Србије, односно неће се сматрати да је наступио статус неизмирења обавезе.

Третман из става 1. ове тачке примењује се на потраживања из тог става и у периоду након одобравања олакшица, све док су за то испуњени услови у смислу прописа Народне банке Србије.

Одобравање олакшица дужницима у складу са овом одлуком не подразумева нужно да је дошло и до значајног повећања кредитног ризика, нити представља нужно модификацију финансијског средства, те није неопходно да банке признају губитке по основу те модификације.

Продужење рока отплате обавеза услед примене олакшица не укључује се у број дана уговорене рочности за потребе примене одбитних ставки од капитала банке у смислу одлуке којом се уређује адекватност капитала банке, као ни у број дана уговорене рочности за потребе обрачуна показатеља у смислу одлуке којом се уређује управљање ризиком концентрације по основу изложености банке одређеним врстама кредитних производа.

Прекорачење степена кредитне задужености дужника у смислу одлуке којом се уређује адекватност капитала банке које је последица примене олакшица, не узима се у обзир за потребе обрачуна одбитних ставки од капитала банке у смислу те одлуке.

Поступање банке у складу са одредбама ове одлуке не сматра се увођењем новог производа у смислу одлуке којом се уређује управљање ризицима банке.

9. Банка је дужна да своје унутрашње акте усклади са одредбама ове одлуке до 31. децембра 2020. године и да их достави Народној банци Србије одмах по њиховом усвајању.

10. Ова одлука примењује се на обавезе по основу кредита/кредитних производа одобрених дужнику до ступања на снагу ове одлуке.

11 Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ИО НБС бр. 127

14. децембра 2020. године
Београд

Председавајућа
Извршног одбора Народне банке Србије
Г у в е р н е р
Народне банке Србије

Др Јоргованка Табаковић, с.р.